

40
2
I. N. J.
DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE

CATACTÆ NOVA PATHOLOGIA,

Von dem weisen oder grauen *Stahr*.

Quoniam
DEO BENEVOLENTE,
RECTORE HUIUS UNIVERSITATIS MAGNIFICENTISSIMO,
REVERENDISSIMO ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO

PHILIPPO WILHELMO,
S. R. I. COMITE de BOINEBURG,

SACRÆ CÆSARÆ MAJESTATIS CONSILIARIO INTIMO &
CAMERARIO, nec non METROPOLITANARUM ECCLĒ-
SIARUM MOGUNTINÆ & TREVIRENSIS CA-
NONICO CAPITULARI SENIORE,
EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CON-
SILIARIO INTIMO, ac CIVITATIS TERRITORII que
ERFURTENSIS PRO-PRINCIPLE &c. &c.
DOMINO NOSTRO GRATIOSISSIMO,

IUSSU FACULTATIS MEDICÆ AMPLISSIMÆ,

Sub PRÆSIDIO

D. LUDOVICI FRIDERICI JACOBI,

Archiatri Electoris Moguntini, Professoris Chym: Æstumatis-
simi & Facult. Medicæ Assessoris Ordinarij

Gravissimi, &c.

DN. PATRONI & PROMOTORIS sui omni observantia
cultu prosequendi,

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA HONORES JURA &

PRIVILEGIA legitimè capessendi,

Publicæ Eruditorum Disquisitioni proponit

JOHANNES HEINRICUS MEINELIUS, Baruthò Francus,

Ad diem 13. Octobr. horis 8 loco consuetis

ANNO M. D. CC. LIX.

ERFFORDIÆ, Typis Groschianis, Acad. Typogr.

Procemium,

Oculorum, si evolvimus, fabricam miraculo plenam deprehendimus: nempe talem, que Conditoris Supremi sapientiam & jubar prae reliquis corporis membris abunde ostendit, ut etiam sepe nullum suppeditet nomen; quo hi exprimi rite possint. Lingua haeret, nullus orator, mechanicus artifex assequi satis valet, nisi in Divini Numinis Sapientia acquiescat. Quis enim nescit, quam necessarius ab esse hominis sani oculus sit, ut etiam, in rite obeundis actionibus quam plurimis, homo illo carere haud possit: Et sicuti visus in actione sua maxime mirabilis, ita & organon ipsius superat omnem admirationem. Tot enim partibus, tanta industria instructum est, ut nesciamus, an non cum Plotino & Synesio NATURAM MAGNAM appellare hoc organon cogamur. Cum & Egyptii, oculum ut Solem adoraverunt, & DEI invisibilem visibilem filium appellaverunt; Nam duo oculi microcosmi Lumina & veluti fulgentia sidera dignitate & usu Soli non cedunt, si Sol radiis suis universum mundum collustrat, nihil inde voluptatis, nihil commodi accipit, Oculi autem, dum omnium visibilium simulacra animo representant, cum his oblectantur, objectorum formam, magnitudinem distantiam percipiunt, quod nulli alii sensorio verè concessum est: Hinc ab Orphæo dicti fuere fenestriae animi, (nani oculi

oculi sunt animi, indices uti vultus est animi imago: im-
in oculis animum habitare, dicendum erit, & per oculos
veluti per fenestras ad animum usque penetratur, ut
quidam præclare dixerit; Illos animæ speculum esse. Mi-
rantur enim oculi, adamant, concupiscunt, amoris, ire,
furoris, misericordiæ, ultionis, sunt indices. In audacia
profiliunt, in Reverentia subsident, in Amore blandiun-
tur, in odio efferrantur, gaudente animo hilares subrident,
eodem æerente languescunt, animo, ira flagrante, ex-
asperantur, in cogitatione & cura conquiescunt, quasi cum
mente simul intenti; Unde ex vario & multiformi con-
tuitu nuncupantur torvi, truces, flagrantes, graves,
transversi, limi, blandi: siquidem animi affectus ita ex-
primunt, ut quasi alter animus esse & animum ipsum attin-
gere videantur: Hinc Authores à janua vix aberrasse, ar-
bitramur, qui animam in oculis locarunt, oculum vocan-
tes organon lucidum, solarem animalis particulam, divi-
num membrum, cujus gratia & cerebrum fuerit ex-
structum: sed quid dicimus cerebrum! Totius hominis
gratia adsunt, ut hujus status tam naturalis quam præ-
ter naturalis inde cognoscatur; Nam secundum Hippocra-
tem ut valent oculi, ita & totus Homo, & secundum ver-
sum vulgarem: Est oculus testis, quales intrinsecus estis.
Hinc non mirum, quod & in foro medico ex ipsis oculis
varia depromantur signa tam Diagnostica de statu homi-
nis presentis, tam naturali, quam præter naturali, quam
Prognostica; Medicus enim ex aspectu oculorum sæpius
optimam Prognosin instituit, æque reconvalescentiam
aut ipsam mortem prædicere valet, quo ipso sibi sæpe apud
agrotos & adstantes laudem & gloriam conciliare potest.
Et sicuti hoc Organon aliis sensoriis dignitate non cedit,
ita & hujus non infimus est usus nempe visus, qui
inter

§. I.

Secundum Socrate m
sunt, ut initium d
Cataracte naturam
methodum indagari
ad accuratiore
sunt facientia, prælibere
sunt in conscribendis Di
sunt, & plurima morbor
sunt sapere solent, L
sunt sicuti plane non
sunt explicanda, sive i
sunt, inter qua
sunt.

§. II.

Cataracte est
quod significat, imper
sunt i. e. cum
sunt cum imper

inter alios sensus omnium philosophantium iudicio facie principatum tenet. Quo autem nobilior præ aliis tam oculi quam visus deprædicetur usus, eo minus uterq; labe varia immunis est, siquidem diversimode pluribus afficitur morbis, quorum non minimus erit affectus Cataractæ dictus, quam pro venata pertractandam & considerandam ad manus sumimus. Fiat autem hoc in Dissertatione hacce Inaugurali; ubi præcipuis id nobis agendum esse arbitramur, demonstrare, ex qua causa hæc sit orta, & status morbi diversè obviis dignoscatur indeque curandi methodus subjungatur. Interim DEUM Ter Optimum Maximum supplices nos præcamur, tales nostros conatus sua immensa bonitate velit benedicere.

§. I.

Um secundum Socratem nominis consideratio, sit initium doctrinæ: Hinc & nos Cataractæ naturam & hujus curandi methodum indagaturi, non inutile fore, arbitramur, pauca, ad accuratorem hujus nominis contemplationem facientia, prælibare; dum huc usque in Foro Medico talis in conscribendis Dissertationibus observatus fuit ordo, & plurima morborum nomina, quæ Græcorum profapiam sapere solent, Latini Medici retinere, sive idiomate suo, vel plane non vel difficulter & non nisi per ambages explicanda, sive in sapientiæ græcæ perpetuum monumentum, inter quæ etiam cataractæ nomenclatura referenda.

§. II.

Appellatio itaque Cataractæ est deducta à verbo Græco *καταρρακτιν*, quod significat, impetuose perturbare, aut secundum alios *καταρρακτιν* i. e. cum strepitu decidere, quasi hic affectu soculorum cum impetu quodam accidat,

ac perturbatus humor oculi aqueus ab alio deciduo liquore adfit, quæ denominatio ab Antiquis desumpta videtur à quadam Analogia nonnullarum rerum & nostri affectus, quæ ab alto cum impetu ruunt, præprimis ab avibus prædatrixibus, ab alto impradam ruentibus: Aut fluviis à cacumine montium cum insigni aquarum strepitu præcipitantibus: Aut nubibus largos nimbos cum impetu profundentibus, quæ res pariter tali Cataractæ nomine insignitæ prostant: Quæ ratio esse videtur, quod noster affectus Antiquis huc usque suffusio sit dictus: Num autem ita vocari debeat, patebit inferius. Melius autem Cataractæ nomen hanc analogiam, si quæ locum habeat, admittit cum foribus pendulis, ocludentibus portas, & hostium introitum prohibentibus: Aut obice, ad colligendas & remorandas aquas, postmodum cum majori vi deciduas; id quod in Aggeribus fluviorum videre est, id est, impedimento modificante & divertente aquarum cursum; si quidem pariter aliquod impedimentum in nostro affectu sentitur, propter quod radij visivi aditum non habent, & pupilla ocluditur pellicula quadam, quo minus visus fieri possit, & hanc ob causam Cataractæ nomen à veteribus obtinuit. Sufficiat nobis, modo nostri affectus nomenclatura penes Medicos sit usu recepta, & per Cataractam is sit explicatus, penes quos ut plurimum verba valent ut nummi.

§. III.

Præter hæc alia etiam hujus affectus usitata Synonyma hic tangere, integrum nobis esset: Cum autem hæc saltem gradualem habeant differentiam, aut plane locum, nullum penes accuratiores, hunc pensitantes, inveniunt, studio cum differentiis hujus omittimus atque properamus ad nostri affectus Definitionem. *Est autem Cataracta visus plus minus impeditus à tunica sive pellicula intra spatium*

spatium oculorum cornea & humoris aquei tenuissimū
per Spiritum oculorum insitum in actu assimilationis, hu-
moris nutritij eodem delati, errantem, plus minus opaca
& firma reddita atque pronata, in initio cum comitari-
tibus simulacris muscarum, filamentorum & in progressu
telarum aranearum variis oriundus.

§. IV.

Priusquam autem traditam Definitionem ventile-
mus, è re esse, confidimus, nonnulla prius degustare
de visu naturali: in quo rimando ob multorum Autho-
rum dissensum non minima occurrit difficultas: præpri-
mis tuis ad huc nondum sit evictum, num visus sola
specierum opticarum in spiritu luminoso hærentium fiat
receptione: vel an spiritus nostri visivi emissionem in ob-
jecta hic peragatur, nam hucusque plurimi videndi actum
in sola idearum opticarum receptione consistere opinan-
tur, huncque eodem modo fieri ac in camera obscura, tan-
tum ut anima de his ideis delatis in cerebro ferat judi-
cium; an autem ab artificiali receptione ad naturalem
vitalemque illa illatio valeat, inferius id evidenter de-
monstrandum. Alij vero sola radiorum visivorum ex
oculis emissionem, illustrante objecta, hunc actum viden-
di admittunt; cum autem de nocte in tenebris visus non
observetur, etiamsi apertis oculis objecta aspiciantur,
etiam cum intentione ad videndum summa: neque à no-
stro spiritu illustrata tunc temporis fiant objecta, ut in-
sensum venire possint: merito nos media incedere via
jubet ratio, atque hunc actum videndi immanenter trans-
euntem statuere cogimur.

§. V.

Dicimus igitur, visum esse actum immanenter
transeuntem, in quo nullo spatio interveniente agens
& patiens sunt conjuncta: nam etsi agens semper sit in
nostris

nostris oculis, tamen, si non patiens, nec conjunctio adesse potest, nihilominus talis actus erit immanens, nec sola tantum receptione fieri potest: nam opticum sensile in sua figura, certa distantia & dimensione influere haud potest in oculum parvum, figura brevi & exigua circumscriptum, nec magnum punctum in parvo spatio secundum suam realem & veram dimensionem, quale habent oculi, contineri & influere potest; insuper hoc spatium aliquod inseparabile ab ente impossibile est, hoc in sua specifica dimensione posse representari in oculo, nam quævis objecta visiva in suis locis videmus & actus videndi non in nobis completur, non in cerebro sed extra nos: utpote si aliquid secundum sua accidentia debet representari, illud manere cogitur in suo loco: spacia enim assignantur accidentia subjectis & objectis; neque abstractive actus videndi compleri potest, quia qualitas abstracta non potest in foro physico concipi & representari in oculo, ergo nec receptione iste actus absolvitur, sed simul radij visivi spiritus nostri debent ipsi deferri in objecta.

§. VI.

Ex his itaque patet visum fieri per actum immanenter transeuntem, i. e. non sola specierum opticarum receptione: verum & radiorum visivorum emissionem in objecta; à quibus ista idea optica sunt elapsa & talis actus est spiritualis, qualis solennis in nostro corpore subinde occurrit; nam spiritus noster in oculis certos in scopos influere potest, cujus tamen actus remanere & immanere solet, qui facile uberius probari potest appetitu, in quo spiritus egreditur è capite in ipsum stomachum, cujus tamen actio immanens est in cerebro; Sic si dolet pes, actio doloris est in capite, transiens vero in pede; Eodem modo actio immanens potest esse in oculo, transiens

autem

§. VII.

Actus opticus sentitur in cerebro, immanens si identitatem non desiderandam, & est talis principium in nobis, species sensibiles per spiritum sui transiens per spiritum nostrum copulam eorum noster spiritus p...

autem in objecto ; nam spiritus noster oculorum visivus
habet identicam rationem quandam cum spiritu lumino-
so , siquidem non omne lumen videtur a nostro spiritu:
Lumen enim de nocte non videmus ob inconvenien-
tiam hujus luminis cum nostro spiritu visivo : vident ta-
men hoc alia animalia , quorum oculorum spiritus cum
tali identitatem habet: Imo nostro spiritui visivo vitioso
salthim sæpe tale lumen in conspectum venisse , testan-
tur varix historix , ubi etiam in intempesta nocte omnia
minutissima videri à quibusdam potuerunt , & hæc est
ratio , cur in vitiosis oculis lumen diei , nonnunquam de
nocte lumen candelæ perferri non possit. Contingit autem
visus ita , species optix , quæ est qualitas in lumine hæ-
rens per opticos quoque humores & tunicas transiens
refracta , intensior reddita , tandem in tunica uvea depicta
ibidem ob analogiam quandam cum spiritu nostro vi-
sivo intime conjunguntur , aded ut spiritus hic cum lu-
mine modificato seu colorato quasi idem fiat & sub illa
identitate spiritus noster has species percipit: quamvis in
remotis & distantibus cum dimensione & situs distantia,
quæ partim de subjectis suis separabilia accidentia non
sunt , partim in oculis anguste circumscriptis locum ha-
bere possunt nullum.

S. VII.

Unde sensus opticus sentitur in cerebro, sensationis
actus per spiritus luminosi identitatem usque in objecto-
rum sensitivorum sese extendit , & est talis actus sensitivus
secundum sentiendi principium in nobis immanens: Se-
cundum autem species sensibiles per Spiritus Luminosos
connexas extra nos seu transiens : Nam Lumen opticum
immittit sese & unitissimam copulam cum spiritu nostro
optico agit , adeo ut noster spiritus per istius confocia-
tionem

tionem & conuersionem potentiam accipiat, non tam in cerebro agendi & sentiendi, quam usque in illius motus, unde Spiritus Luminosus externus elapsus fuit, excurrenti. Quod autem talis actus fieri possit videndi, probari potest, modo consulamus principium, iudicium, & rationis consensum, quibus sentimus, species extra nos esse positas, non cerebro circumscriptas, unde immediatus contactus inter spiritum nostrum visivum & spiritum externum Luminosum, totam litem difficilem in actu videndi ortam, removebit, imprimis cum noster spiritus sensitivus scire nesciat suos actus commensurare sensitivos, uti videre est dolore pedis, qui, etiam amputato pede, in illo loco, in quo is antea fuit, adhuc sentitur: Cuius mentionem facit Tavrij in sua Anatomia nov. pag. 279.

§. IIX.

Quo autem talis actus videndi immanenter transiens exacte peragi possit, requiruntur quoque præter istam spirituum convenientiam & justam objecti & subiecti distantiam, oculorum iusta structura quoque omnes & singulas partes: imo patula data via, tam ad recipiendas opticas species quam ad visivos radios, in ipsa objecta, transeuntes; nec ullum impedimentum adesse debet sive ab extra id sit positum aut adnatum aut intus genitum, quale occurrit in nostra cataracta, in qua tale velamen seu impedimentum adest, quod impedit, quo minus species optica intrare possint in oculum, sicque mutua, spiritus visivi & externi ^{optici} ad actum videndi maxime necessaria, oriri nequeat, multo minus spiritus visivi transitus erit. Hinc prout tale velamen majus aut minus tegit pupillam, prout quoque visus impeditus diversimode aderit, & hæc est ratio, quod in initio Cataractæ quatenus tale minimum est, nondumque coheret,

sed

§. IX.

sed frustilatum & subtilissime tangit pupillam, aut saltem
cohaerens est retiformis, prout videntur talia simulacra
muscarum, pilorum & in augmento telarum aranearum in actu
videndi occurrere, & prout plus minusve visus impeditus
erit dicendus, quousque tandem ob densitatem hujus
pelliculae, successu temporis factam majorem, totus actus
videndi impeditus fiat. Hoc autem velamentum non
est nudum coagulatum aliquod & facile dissipabile, sed
consulto à natura errante pro spatij indole intra corneam
& aquosum liquorem fabricata & ultimo maxime fir-
mata, ut etiam, si ad maturitatem perfectam pervenerit,
difficiliter acus cuspidè in partes dividi valeat, atque o-
perator in operatione sua cogatur, à superiori oculi,
rarissime ibidem firmiter adharente, integre deorsum
difficili quodam labore deprimere, si iterum visus ex-
actè fieri debet, nam tale velamen revera est tunica seu
pellicula praedictò in minimò spatio formata.

§. IX.

Subjectum quidem Cataractae generale & deno-
minativum potest dici oculus, modo unus, modò gemi-
nus, organon visus admirandum: tamen primum à
nobis assignatur illud spatium minimum inter corneam
tunicam oculi & humorem aqueum, qui etiam sine du-
bio semper suà tunicam subtilissimam propriam erit aequè in-
clusus, ac alii humores in oculo observabiles; aliàs, qua-
tenus talis liquor est valdè mobilis, & praeter alios fluidior,
is, in quovis motu oculi aut totius corporis, nulla tunica
munitus, facile turbaret visum: Insuper hic efflueret per
foramen acu infictum, operatione facta: nec acus mota
videri posset inter operandum, ni imperita operatio sit
peracta, ubi, laesa tali tunica, humoris aequi suffusio ad
corneam conspicitur, & vix postea visus aut difficulter,
restit-

restituitur, aut planè non; qui tamen statim post operationem; nimirum remotâ tunicâ, restitutus observatur: qualem operationem hic loci institutam non ita pridem mihi licuit videre; quæ etiam mihi ansam præbuit dissertationem hanc de hoc affectu conscribendi; hujus quoque tunicæ subtilissimæ ^{Horvatius} Excell. Præsès in demortuo, Cataracta alias affecto, fuit, tum suspensâ manu & cultro admodum acuto, detectâ tunica cornea, talis valde subtilis, aqueum liquorem includens, in conspectum veniebat, nilquè liquoris à quæ post remotam corneam effluebat usque dum levî cultri punctura hæc lædâbatur, ut hinc à non vidisse, ad non esse, minimè statim valeat illatio; nam extant historiæ in gutta serena, nervum opticum non obstructum fuisse repertum, in quo tamen fere omnes gutta serena causam legunt, istius que subjectum habent.

§. X.

Sit igitur tunica seu pellicula intra spatium tunicæ corneæ liquorem aqueum includentis, plus minus maturè facta, causa nostri affectus proxima & immediatâ, sæpe colorata, (nam cæteræ partes omnes oculorum sunt integræ & salvæ) ex quâ præsentè visus sit impeditum hicque magis aut minus impeditus; hoc saltem indagatu dignum esse, nobis videtur: à qua causa hæc sit pronata: hanc autem in nostra definitione Cataractæ expresse posuimus, esse spiritum oculorum instum in actu particularum nutritiarum intra prædictum spatium superfusè delatarum assimulationis; hanc tunicam formando, errantem: Sed primò intuenti durius dictum fortè videbitur, Spiritum instum oculorum erroris arguere velle ob hanc pelliculam generatam: Cum tamen nos per hunc spiritum, animam rationalem, nulli parti

parti solitariè affixam, toti communem omnibusquè præsentem saltem intelligamus, cui errorem imputare velle, nefas esset; si autem quis hujus opera innumera perlustrat attentius, is certè non unam hanc culpam inueniet. Non dicam jam multa de actionibus mentis vulgò dictis, quos quæso, non errores anima rationalis in ratiocinando committit in numeros, de quibus abunde testantur deliria; non dicam de omnibus actionibus corporeis, quæ etiam ab hac omnes sunt deducendæ, quos non in his quoque committit errores? videamus hominem formandum, in quo aliquando hæc ipsa sine suo præfixo planè excidit, formando fœtum nec homini, nec bruto animali similem, sed massam informem, monstrum molamque: non rarò partes anima decepta producit, hasquè nutrit, vel ut fœtum genuinum, à quo tamen si rite illum cognoscere posset, quam maxime abhorreret: exemplo sint navi materni, ex crescentiæ, tumores; quæ non nisi errori animæ in actû formationis & nutritionis deceptæ adscribenda; nec quis putet, hanc nostram tunicam seu pelliculam intra spatium cornæ & aquei humoris erroneè pronatam esse solitariam, sed perpendat, quamplurimas similes deceptiones animæ in corpore obvenientes, quæ commissi erroris argumentum esse possunt: imprimis si scrophulas, strumas, melicerides & alias hujus farinæ tumores nobiscum aspiciat: an non in illis inveniatur tale novum productum, in quo materia vitiosa inclusa hæret, & nisi in curatione talis tunica radicitus extirpetur, subsequuntur ulcera ichore continuo manantia, difficulter aut nunquam sanabilia: aut ipsa tunica de novo pronascitur, atq; humorem vitiosum includendo, tumores hos constituit: Sic Excell. Præses refert exemplum hujus commisi

missi animæ erroris in tunica quadam generata in studio vomicæ extincto & cultro anaromico in multorum adstantium presentia, à se dissecto, in quo observabatur quædam tunica, quæ totum sinistrum lobum pulmonis tegebat, qui non nisi eà remotâ, venire potuit in conspectum, cujus mentionem quoq; fecit in quadam Dissertatione de Vomica. Et cur non paria fata sustineat ipse oculus, cum externatunica, bulbum oculi velans, à natura errante producatur, quod malum unguis oculi salutat: proinde nec illi erranti difficilè erit, talem pelliculam intra spatium sæpius dictum generare, id quod demonstratu facile est, siquidem hæc non solum non temerè est pronata, sed hujus texturæ specialissimâ expansione exquisite in latum, minimè verò in profundum determinata: & hæc ipsa Cataracta sæpè hæreditaria, & connata est: exempla videri possunt in Encyclopædia Chirurg. rat. p. 199. Dolæi & observ. part. 2. p. 633. Horstij & Cent. 117. Observ. 61. Borelli, quæ à nulla cujuscunque humoris affectione expectari possunt: licet de la Charriere Nouvilles operations de Chirurg C. 30. omnem Cataractam esse connatam nullumque membrum contra naturam generare; sed rudimenta esse factam prima conformatione, & Cataractam non nisi ex pellicula quadam præexistente fieri, putet: quod, quatenus est contra experientiam, rejicimus: uti de Polypo narium Plica Polonica videre est, ubi nullo vestigio observato, de novo generantur, exstructa conservantur, de quibus videatur Barthol. Anat. Haffn. Med. Vol. V. observ. 29. Albini Diss. de Polypo. Quod autem talis sæpè diversè colorata tunica seu pellicula intra spatium corneæ & hœmoris aquei pronata, obveniat, fieri putamus aut ab accessu humoris nutritij per aqueos ductulos Nukianos eodem delati pariter

pariter diverse colorati, aut stagnantis ex propria
sua propensione tales induentis colores, quo inde ejus-
modi productum fiat, quales adsunt causa materiales,
uti de ictero, Cachexia videre est.

§. XI.

Hunc autem errorem concipiendi spiritui insito o-
culorum varia causa ansam possunt præbere uberissimam:
imprimis si consideramus temperamentum phlegmati-
cum, in quo Cataracta præprimis observatur: quatenus
turget materia nutritia maximè in omnibus partibus
dulci atque superfluo, & per consequens in oculis opti-
ma ad assimilandum, quâ à spiritu insito oculorum
cognita, hic arripit facilè ansam, tunicam seu pellicu-
lam hanc generandi, & quidem primò trepidè, quan-
tenus timet, hanc inde enatam, sibi fore in videndo no-
cuam: hinc agrè talem texere incipit: cum autem erro-
rem hunc commissum cognoscit, intactam per aliquot
tempus relinquit, tantum in statu quo conservat, non
autem augmentat, usque dum major error indies com-
mittitur in repletionem corporis, & inde copia majori
eòdem delati humoris nutritij per spiritum oculi hoc
contextum, uberius in latum contextere incipit: imprimis
quatenus illud minimum contextum continuo mo-
vendo, hunc magis turbat, ut nesciat à suo semel in-
cepto desistere sed tunicam seu pelliculam pro spatio mi-
nimo expandit & sic pupillam totam tegit: Hinc in-
de in augmento hujus morbi visus contingit quasi per rete
aut fumum aut nebulam, quam etiam firmiorem cum
tempore reddit & opacam, ut hâc ratione propemodum
totus visus ac actus videndi sit impeditus: Interim per
affectationem hanc conservat non aliter ac alias corporis
partes & piaculum esse putat, & si potens, ipsam iterum
anni

annihilare; nam si potens est anima, in formato sætu partem quandã ex nudo aspectu alicujus in alio absumptæ partis sive capitis sive brachij aut pedis, subito annihilare, cur non æquè habebit potentiam, hanc etiam tunicam in oculo pronatam dissipandi, modo talis idea potuisset firmiter imprimi huic insito & deleri pristina, in hæc pelliculã instruendã & extructã conservandã, quippe multo alia abominabilia semel assefacta intra corpus latentia, conservat, quod in purulenta materia ^{ut ostenditur} videre licet, quæ non solum à natura includitur tunicã quãdam novã, hæcque conservatur atque nutritur, ut etiam, si apostemate aperto illa unã vice efflueret, jactura vitæ immineret; siquidem confertim evacuatã tali materiã animi deliquium & mors sæpè eveniunt. Imò excrementiã variã externã demonstrant errabundum hunc spiritum, semel à sua conceptã idea non desistentem, sed progredientem usq; dum finem intentum, in extruendo & conservando obtinuerit.

§. XII.

Quantum valeant hunc Ω .m. oculi insitum errabundum reddere sex res non naturales: imprimis animi pathemata, tristitia & mœror indeque lachrymarum profusio, testantur variã historiã apud Hildan. Cent. IV. Observ. 15, non dicam de aere frigido poros tunicæ corneæ obstruente, quæ etiam permittit in naturali constitutione oculi subtilissimas superfluas particulas nutritias transudare: quibus impeditis, in illo quoque spatio, ex quo pronascitur hæc pellicula, ansa datur, qua inde errabundus iste spiritus fiat, concludatque has esse mutandas in solidam substantiam huic spatio convenientem, quod autem tales excretiones subtilissimarum particularum per tunicam corneam, etsi durissimam, fiant, evincipossunt ex pustulis in superficie externa hujus sæpius enatis,

tis,

quæ non nisi à reſtagnante quodam humore fieri poſſunt:
& hæc eſt ratio, quod Collyria actu & potentialiter frigida applicata ſæpe ſæpius cauſa occasionalis fuerit iplius
Cataractæ. Sic Plethora ex eadem cauſa anſam non le-
uem dabit, ut anima oculi, quatenus decipiatur ab hume-
re nutritiõ ſuperfluò ſubſiſtente, inde hanc tunicam
ſeu pelliculam conſtituat: nam frequenter humor aliquiſ
ſtagnans anſam dat, ut anima falſum conceptum concipiat,
& rem revera ita ſe habere ſibi perſuadeat ipſamq;
ideam conceptam in agendo ſequatur; uti de veſicâ
□ à repletâ conſtat, quæ in cauſa dormientibus eſt, ut
ſomnient, ſe ſtare ad angulum & mingere, id quod etiam
ſæpe contingit: tale quoquè inſomnium exoritur ex tur-
geſcentia ſeminis in veſiculis ſeminalibus, ubi dormien-
tes ſe rem habere cum amariâ putant, & prout idea ſpe-
cifica ſemel à ſpiritu eſt formata, ſic etiam in agendo
ſpecificè ſequitur: Hinc non mirum eſt, ſemel conceptâ
ideâ, hanc tunicam ex præſente nutritiâ materia tan-
quam cauſa occasionali fieri intra ſpatium tunicæ cor-
neæ & humoris aquei ab illo, Ω u inſito. Et quæ ſunt
aliæ cauſæ quam plures occasionales, quas omnes hic
recenſere foret tedioſum nimisquè prolixum.

§. XIII.

Cum autem Cataracta variam ludat faciem & in hac
conſtituenda, certū tempus Ω inſitus oculi prærequirat,
non aliter ac alij morbi, obtinet enim principium augmen-
tum & ſtatum: id quod Medico ad curandam Cataractam
ſcitu maxime neceſſarium eſt; quocunq; enim modò
Cataracta ſit comparata, ejus præſentia omni tempore
plus minus officiet viſui: hinc cuiſvis temporis Cataractæ
ſigna lubet præmittere. Principium hujus ſe manifeſtat
ſimulacris muſcarum, filamentorum ante oculos volan-

C

tan-

tantibus & quidem continuis inter videndum, quippe vaga hæc in Affectione hypochondriaca & hysterica occurrunt, quæ non nullis habentur Prodomi Cataractæ: Progressus autem hujus à visu ægri, quasi per telas aranearum nebulas atque fumum facto, dijudicatur: ubi quidem pupilla pellucida obscurata aliquò modò subinde exsplendescit, & palpebrarum frictione harumque subitaneâ apertione, quâ pellicula in partes divisa & valde mobilis aspicitur, tandem matura facta, in oculo frictio immobilis manet atque sic totus visus impeditus existit: si enim splendor lucis adhuc adest, Cataracta nondum est apta, ut removeatur acu: insuper hõc tempore, quò sit Cataracta, etiam pupillæ diversus color apparet; quin etiam matura facta variat coloribus, de quibus quatenus visui sunt obvia, ulterius verba facere, opus non esse, arbitramur.

§. XIV.

Cognitis præsentis Cataractæ signis, ea quoque enucleanda restant, quæ futurum statum prædicunt; nam quando pellicula primum quasi obtinet punctum & jam in tenuissimam tunicam est redacta retis instar tenuissimi & inter videndum simulacra muscarum aut ipsarum telarum aranearum incessanter occurrunt, pupillaque sub cornea tunica albida conspicitur, tunc affulget spes restitutionis; quando autem paulo maturior facta illa pellicula, & saltem splendor luminis apparet, tunc difficilis erit curatio, & expectandum ut plurimum, quousque maturior sit reddita: tunc unicum auxilium erit ponendum ipsa operatione manuali; quamquàm & alij, ubi splendor adhuc luminis adest, putent, adhuc spem convalescentiæ adesse, modo convenientia medicamenta adhibeantur, de quibus videantur Reusnerus, Cur. è

Biblio-

§. XV.

... Cataractæ hinc
... quæque curatiõ
... partem tradendum
... sic fit, ut spiritus oc
... tunica seu pellicula pl
... te ulterius prog
... ipsam opacam
... debilem
... humorem an
... hærenter

Bibliothec. Velsch. 36. & Holler. de Morb; intern. Cent. 20.
imo Schenkus. Obs. LI. p. 151. Sufficit quod tunc tem-
poris talis Cataracta acu adhuc non sit tentanda; dividitur
enim facilè illa in diversas partes, ut impeditus videatur
magis visus, sed relinquenda usque ad maturitatem ma-
jorem & tunc spes unice collocanda est in operatione.
Quoniam & alij hanc inveteratam oculi ineptam de-
prædicent, cum tunica seu pellicula hæc ob duritiem non
nisi summâ violentiâ sit solvenda & difficulter aut planè
non se deprimi patiatur, aut ob glaciale formam de-
hiscens fiat; sic etiam ratione diversi coloris prognosis
ut instuatur, Medicus debet esse cautus: nam si albus
color & gryseus, apparet in oculo major, spes adeest recon-
valescentiæ, non ope quidem medicamentorum, sed a-
cu, modo illa nec nimis cito nec nimis tardè admovea-
tur: carulea autem Cataracta flava, rubra, viridisque
non admittunt acum: imo licet alba & grysea videatur
& acu possit removeri, tamen si æger non bonæ confi-
tutionis, magnusque dolor capitis & ocelorum, sternu-
tatio & vomitus adsunt, aut aliis morbis gravioribus si-
mul est affectus, operatio hæc interdicenda.

§. XV.

Perpensis iis, quæ ad Cataractæ historiam consideratu
digna fuere, nunc quoque curationem hujus aggredi
placet exactè & paucis tradendam. Cum autem indi-
catio curativa hic sit, ut spiritus oculi insitus in actu
assimilationis tunicæ seu pelliculæ plus minusvè pronata
errans revocetur, ne ulterius progrediendo ad statum
veniat, generandi hanc ipsam opacam & densam, vix aut
nunquam medicamentis delectibilem; in hoc autem re-
vocando non sufficit, humorem ansam huic generatæ
præbentem superfluum sive hærentem ibidem, sive ad

hunc defluentem dissipare revellere & expellere, sed potius delere ideam conceptam & aliam huic imprimere, quo insurgat ad hanc tunicam plus minusve generatam dissipandam, alias obtinebit ille antiquum morem conservanda hac tunica, ad quam minimam partem nutrimenti requirit, quod ad conservationem totius oculi debet deferri; quod autem idea nova illi imprimatur, terror injiciendus est defectu nutrimenti, nam sicuti humor ille superfluus illi insito decepit, ut ab illo prædicta tunica fuerit pronata, ita à defectu hujus terror iterum injiciendus, quo attonitus fiat, pristinique officii sui memor peregrinum id ab errore antea formatum iterum delet. Uterque scopus attingitur tam evacuantibus, dissipantibus, avertentibus, quam irradiativis & idealibus, medicamentis.

§. XVI.

Inter evacuantia varia referri possunt, nempe *purgantia*, quæ, quò sunt penetrantiora, eò melius defluens ad oculum nutritus humor avertitur, & defectus nutrimenti ab illo magis sentitur; inter hæc laudantur radix jalappæ, colocynthis, gummiguttæ, helleborus niger, & ex his præparata, quibus si conjunguntur Mercurius dulcis, regulus antimoniæ stellatus cum nonnullis guttulis olei cephalici aut aromatici, & inde formentur pilulæ, convenienti tempore adhibita, magnam operam navant, ut non solum humorem defluentem ad ipsum oculum avertant sed & ideam imprimant vi irradiativâ, ut errans ille spiritus labem suam cognoscat, tunicamque præternaturalem deleat; siquidem his solis punctum curationis Cataractæ in initio & progressu absolvi potest. Non leve emolumentum quoque dabunt pari jure ipsa *Vomitaria*, de quorum usu convenienti quidam hic dubitant

bitant, hæc ex ratione: quia ab horum usu non tantum totum corpus concutitur, sed & illo Vomendi actu fortiorique diaphragmatis constrictione exortâ, descendens humor valdè comprimitur, compressione factâ sanguis ipse cum humore nutritio ditatus, concitatiore motu pariter atque largiori quantitate ad caput fertur, quò delatus faciem rubore suffundit, oculosque intumescere facit, ita ut hi sæpè plurimum hinc patiantur. Ast quia ex superioribus patet, Cataractam non fieri à tali affusione humoris, ut perturbatus fiat liquor aqueus, & inde pronascatur Cataracta: proinde ex Vomitoriorum usu nulla noxa erit timenda, potius magnum emolumentum hinc redundabit in ipsos oculos, nam Vomitoria non solum talem defluentem humorem nutritium avertunt, sed & hærentem absumunt, quo spiritus in oculo insitus ab hujus defectu sentiat terrorem & revocetur à suo errore, quo cognito; insurgat ad tunicam iterum delendam, & pristinum officium præstet in oculo, in suo vigore conservandò, quò visus imposterum non impediat; præsertim id fiet, si talia in usum vocentur, quæ vi irradiativâ pollent, inter quæ antimonialia & mercurialia, & alia metallica censetur, & sunt, præter tartarum emeticum, mercurium vitæ, infusum croci metallorum aut vitri antimonij, ipsum sulphur antimonij auratum genuinum, Munkij emeticum (ex regulo Martis paratum) & quod palmarium est Mercurius vitæ solaris aut lunaris, quibus plures possunt dealbari parietes, i. e. humor nutritius tam in oculo, quam in aliis partibus & ex his defluens ad ipsos Cataractâ laborantes avertitur, spiritus insitus irradiatur, indeque, deleta ideâ peregrinâ, pristinam sequitur in exterminando peregrino productò indolem.

§. XVII.

De sudoriferis & diureticis abundè constat, quantum præstent in superfluis humoribus exterminandis: nam non solum hisce liquor in centro corporis hærens exterminatur, & à parte affectâ avertitur, ut de aqua hydropicorum satis notum, sed & in ipsa peripheriâ ille hærens evacuatur, quod contingit in anasarca: Imò horum frequentiori usu totum corpus aridum redditur, adeò ut hæctica inde fuerit sæpè enata; quod etiam contingere potest in Cataractâ curandâ, in quâ humoris nutritii absumtio & desluentis ad oculum aversio requiritur, quò defectu humoris cognitò, spiritus insitus à sua intentione præternaturali desistere cogitur in extruenda hac tunica, & ad extructam removendam compellitur. Præprimis si in usum vocantur salino-oleosa volatilia, quælia sunt præ aliis spiritus bezoarticus Bussi genuinus, spiritus Grugneri, spiritus vitæ noster ex succino & fuligine, spiritus salis armoniaci fassastratus, castoreatus: quò ultimò unicò tunica illa in oculo enata sive adhuc frustulata sive totam pupillam oculi regens sæpè fuit sublata. Quam mirandam energiam in Cataractâ curanda exhibuerint tinctura antimonii vera & auri restantur philosophi, quibus illitis aut in oculum instillatis, omnia vitia oculorum tolli posse perhibent, nam hæc sunt quasi specula lucentia, in quibus facile labem suam spiritus cognoscere illamque postea commodius delere & oculum sanum reddere potest.

§. XVIII.

Pari jure & illa evacuantiâ particularia vulgò dicta hic non sunt omitrenda, uti sunt *sternutoria apoplegmatizantia, masticatoria, vesicatoria, scarificationes fonticuli setacea* V. convenienti loco & tempore applicata; quæ omnia avertunt humorem nutritium superfluum, quo defectus

... effecto lenitur &
 ... tunc runcam iter
 ... Ene quicquam
 ... simul font ap
 ... inde fortis & Coll
 ... hæc preparatio
 ... & nullis ali
 ... croco metal
 ... fellis huma
 ... quom
 ... pergrinum hosi
 ... præstent, quæ
 ... Coltrada solenda ar
 ... humani, ipso tra
 ... pulveri
 ... oculum affectum
 ... Nam idealia in e
 ... valent, quæ
 ... quæ etiam
 ... hæc usua comprob
 ... Helm. Marc. M
 ... e h beat m
 §. XIX.
 ... erit servanda,
 ... humore nutri
 ... potius ad gene
 ... quæ parci
 ... ineprou
 ... compellant ad dis
 ... volatiles, & os
 ... corporis frequens
 ... humorem abor
 ... solidum facilequ

defectus in oculo affecto sentiatur & spiritus revocetur à suo errore, istamque tunicam iterum tollat adhuc nondum maturatam. Etne quicquam omittatur in hac curatione: *topica externe* simul sunt applicanda ex herbis ophthalmicis, quo inde fodus & Collyria fiant & calidè applicentur: imprimis hæc præparantur ex ∇ chelidoniz ephrasiz, ruthæ & missis aliis, ex aloë myrrha camphora, ξ io dulc. croco metallorum, imò additis *idealibus*, qualis est ess. fellis humani aut viperarum, quæ terrorem simul injiciunt, quo magis inde desistat spiritus errabundus & peregrinum hospitem dissipet: talia enim *idealina* hic multum præstant, quale erat illud operatoris cujusdam in Cataracta tollenda arcanum, quod constabat ex usnea cranij humani, ipsò cranio, margaritis & ex uvris serpentum subtilissime pulverisatis, quod quotidie inflabat in ipsum oculum affectum, quousque Cataracta fuerit sublata. Nam idealia in excrescentiis omnibus instar incantamenti valent, quæ subito & serè insensibiliter ab his tolluntur, quæ etiam in polyponarium verrucis, strumis, longò usu comprobata sunt & multis encomiis maclantur ab Helm. Marc. Marci à Cronland, qui hujus farinæ innumera ex h. beat. medicamenta.

§. XIX.

Dieta interim accurata erit servanda, ne seducatur oculi spiritus insitus à superfluo humore nutritio in generanda tali tunica, sed instigetur potius ad generatam tollendam. Hinc omnia sunt syadenda, quæ parcius præbent nutrimentum, istudque subtilisando ineptum reddunt ad assimilandum sed potius compellant ad dissipandum: sunt Δ calidus, cibus & potus volatiles, \neg osi, saliti & aromaticis conditi, motus corporis frequens, vigilia, ipsa ira: contra vitanda ea, quæ humorem abundantem reddunt nutrimum istumque roscidum facileque assimilabilem.

Qui.

§. XX.

Quibus omnibus observatis, & frustra tamen adhibitis nihil restat, si matura Cataracta existit, quam acus, in qua applicanda requiritur expertus Operator, structuram oculi bene cognitam habens, ipsumque locum, in quem acus terebrando est insigenda, & versus corneam declinanda, ne humores oculi laedantur; Potius ipsa pellicula integra deorsum deprimenda, ne in partes dehiscat, aut resurgat; alias frustraneus omnis erit labor, & visus magis abolebitur quam restituetur. Et quo felicior successus operatoris evadat atque prosperior, immunitis quoque debet esse patiens ab omni dolore capitis & oculorum aliisque morbis.

§. XXI.

Et hæc sunt quæ ob temporis & chartæ angustiam in Cataracta cognoscendâ, evolvendâ & curandâ communicare, nobis placuit: quod si fortè in hæc dissertatione non omnia omnibus sapiant, tum in multis ab aliorum sententia digressi sumus, libertate philosophicâ utentes; speramus tamen, B. L. ea, quæ in difficili hac materia minus accuratè discussa sunt, in meliorem partem esse interpretaturum. Tibi interim æternum Numen pro hucusque concessis viribus sit Laus, Honor & Gloria sempiterna,

FINIS.

S. A. A.
 DERTATIO MEDIC
 Propo
 CAS
 INPELATI
 sub
 MACELUM
 A
 AUSTRIANIS
 DE REBUS UNIVERSITA
 PLENISSIMO ET ILL
 D O M
 LIPPO V
 LCOMITE d
 REBARETATIS CONSUL
 CORDIUM ECCLESIAE
 PULVARI HONORE, & RES
 TITULI PRINCIPIS ELECT
 TITULI AC CIVITATIS TERR
 PRO - PRINCI
 NERANTIOQA ELE
 TATE AMP
 P. R. S.
 DONICO FRI
 EMMENTISSIMI
 FAMIGERATISSIM
 GRANTISSIM
 FAUTORE ET P
 PRO GRADU
 HONORIBU
 ET PRIVILEG
 ELIAS GRO
 A. M. DCC. XL. I
 JOH. HENR. G

TIFFEN® Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

